

WYDAWNICTWO BĘC ZMIANA ZASADY OPRACOWYWANIA TEKSTÓW

Opracowała: Justyna Chmielewska, justyna@beczmiana.pl

- Pracujemy na plikach w formacie .doc / .docx, redagujemy w trybie śledzenia zmian. Wątpliwości i wszelkie uwagi dot. tekstu głównego wpisujemy w komentarzach.

Zapis w tekście głównym:

- tytuły wystaw, imprez o charakterze cyklicznym, dzieł sztuki, filmów, spektakli, książek oraz utworów scenicznych i muzycznych piszemy kursywą bez cudzysłowu, np.: *Karol Hiller 1891–1939. Nowe widzenie; Kompozycja unistyczna Władysława Strzemińskiego*;
- tytuły czasopism i wydawnictw ciągłych (np. nazwy serii wydawniczych) okalamy cudzysłowem;
- cytaty ujmujemy w cudzysłowy i pilnujemy ich kształtu [„”]; do wyróżnień w środku cytatów stosujemy cudzysłowy wewnętrzne [«»];
- nieoficjalne nazwy i określenia ujmujemy z cudzysłów – chyba że w tekście pojawia się oznaczenie ‘tzw.’ / ‘tak zwany’ – wtedy cudzysłów pomijamy;
- gdy chcemy wyróżnić jakieś sformułowanie w tekście, stosujemy rozstrzelenie (zaznaczenie -> czcionka -> zaawansowane -> rozstrzelenie); przed składem rozstrzelone fragmenty możemy też oznaczyć kolorem (np. **szare zakreślenie** – wtedy na pewno się nie zgubią); rozstrzeleniem obejmujemy spację przed wyróżnionym słowem, nie obejmujemy natomiast ostatniej litery ani znaku stojącego za nią (czyli: oznaczamy rozstrzelenie **o tak**, nie **tak.**)
- zwroty z języków obcych zapisujemy kursywą (nie dotyczy to nazw własnych, nawet jeśli pochodzą z języków obcych);
- wtrącenia autorskie i opuszczenia w przywoływanych cytatach oznaczamy nawiasami kwadratowymi: [...], [podkreślenie – J.Ch.];
- dekady zapisujemy cyframi arabskimi (lata 70., w latach 80.), stulecia – rzymskimi (w XX wieku); słów ‘wiek/wieku’ ani ‘lata / lat’ nie skracamy;
- w pisowni imion, nazwisk, nazw własnych i zwrotów w językach obcych starajmy się przestrzegać pisowni właściwych danemu językowi znaków diakrytycznych, np.: Jiří Kolař, László Moholy-Nagy, Musée d’Ixelles, Rijksmuseum Kröller-Müller Otterlo itd. Jeśli mamy wątpliwości co do zapisu, warto sprawdzić stronę www danej instytucji; w kwestii odmian nazw obcych pomocna może być strona www.poradnia.pwn.pl; <http://sjp.pwn.pl/zasady/;629610>);

- w zakresach liczbowych stosujemy długie kreski bez spacji: 1999–2002 (a nie 1999-2002, 1999 - 2002 ani 1999 - 2002). Gdy zapisujemy datę w formacie cyfra - słowo, kreskę bez spacji stosujemy tylko przy zakresach liczb. Czyli:
- 11–15 maja, w latach 1989–1997 (długa kreska bez spacji), ale:
11 maja - 15 czerwca 2008
- starajmy się sensownie używać linków do stron www – jeśli tekst przeznaczony jest do druku (a nie np. na stronę Bęca czy „NN6T”), wtedy wrzucanie w przypisie bardzo długiego adresu zawierającego np. ciąg cyfr i dziwnych znaków nie ma sensu – lepiej podać wtedy sam tytuł tekstu / klipu na YouTube itp. i krótki adres strony głównej portalu.
- po zakończeniu pracy nad tekstem sprawdzamy, czy nie wkradły się podwójne spacje (można je zobaczyć, włączając podgląd formatowania, na PC ctrl + shift + 8) i inne śmieci (warto przelecieć wzrokiem podkreślenia autokorekty).
- w przypisach i wszelkiego rodzaju opisach bibliograficznych stosujemy polską konwencję bibliograficzną, a więc przekładamy określenia techniczne:

ed. = red. (redaktor/zy)

vol. = t. (tom)

p. = s. (strona)

Zostawiamy za to miejsce wydania w oryginalnej formie, czyli:

Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography, red. James Clifford, George E. Marcus, Berkeley – Los Angeles – **London** 1986.

a nie:

Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography, red. James Clifford, George E. Marcus, Berkeley – Los Angeles – **Londyn** 1986.

Przypisy

- adresy bibliograficzne i komentarze do tekstu podajemy w przypisach dolnych; pilnujemy kolejności znaków: odsyłacz stoi przy terminie, do którego się odnosi, a znaki interpunkcyjne stają dopiero za nim (zob. przykładowy tekst poniżej)
- przypisy bibliograficzne tworzymy według następującego wzoru:

książka:

autor, tytuł, ew. autor przekładu [piszemy 'przeł. Jan Kowalski', nie 'tłum. Jan Kowalski'], wydawca, miejsce i rok wydania, ew. strona/y, z której pochodzi cytat.

Clifford Geertz, *Interpretacja kultur. Wybrane eseje*, przeł. M.M. Piechaczek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2005, s. 5.

Grzegorz Gazda, *Słownik europejskich kierunków i grup literackich XX wieku*, PWN, Warszawa 2000.

opracowanie zbiorowe:

tytuł, redaktor, ew. autor przekładu [‘przeł. Jan Kowalski’, nie ‘tłum. Jan Kowalski’], wydawca, miejsce i rok wydania, ew. strona/y, z której pochodzi cytat.

Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny, red. Julian Krzyżanowski, Czesław Hernas, t. 1–2, PWN, Warszawa 1984.

Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography, red. James Clifford, George E. Marcus, Berkeley – Los Angeles – London 1986.

artykuł w zbiorze:

autor, tytuł tekstu, ew. autor przekładu [‘przeł. Jan Kowalski’, nie ‘tłum. Jan Kowalski’], [w:] tytuł książki, redaktor, wydawca, miejsce i rok wydania, ew. strona/y, z której pochodzi cytat.

James Clifford, *Introduction: Partial Truths*, [w:] *Writing Culture, The Poetics and Politics of Ethnography*, red. James Clifford, George E. Marcus, Berkeley – Los Angeles – London 1986, s. 1–26.

Scott Bukatman, *Odlot doskonały: efekty specjalne a percepcja kalejdoskopowa*, przeł. E. Stawowczyk, [w:] *Widzieć, myśleć, być. Technologie mediów, wybór, wstęp i opracowanie* Andrzej Gwóźdź, Kraków 2001, s. 399–429.

artykuł w czasopiśmie

autor, tytuł tekstu, „tytuł czasopisma” rok, numer, ew. tom, zakres stron lub konkretna strona, z której pochodzi cytat.

Timothy Mitchell, *The World as Exhibition*, „Comparative Studies In Society and History” 1989, nr 2, s. 217–236.

Rosalyn Deutsche, *Agorafobia*, przeł. P. Leszkowicz, „Artium Quaestiones” 2002, R. XIII, s. 295–357.

- pełną informację dot. cytowanej pozycji (opracowaną wg wzoru powyżej) podajemy tylko przy jej pierwszym przywołaniu – także wówczas, gdy niektóre informacje znalazły się już w tekście głównym:

¹ Johann Huizinga, *Jesień średniowiecza*, przeł. Tadeusz Brzostowski, PIW, Warszawa 1992, s. 110–112.

- przy kolejnych przywołaniach cytowanego dzieła stosujemy opis skrócony (w wersji polskiej, nie łacińskiej, czyli: dz. cyt. / tamże / tegoż / tejże, a nie: op. cit. / ibidem / idem / eadem):

² J. Huizinga, *Jesień...*, dz. cyt., s. 110–112.

³ Tamże, s. 45–50. (gdy kolejne przypisy odnoszą się do tej samej książki)

Lub:

⁴ J. Huizinga, *Jesień...*, dz. cyt., s. 110–112.

⁵ Tegoż, *Homo Ludens: A Study of the Play-Element in Cultures*, Beacon Press, Boston 1955, s. 45–50.

(gdy kolejny przypis dotyczy innego dzieła tego samego autora -> Tejże w odniesieniu do kobiet)

- gdy jedynie ogólnie odwołujemy się do myśli zawartej w jakimś dziele, lecz nie cytujemy go i nie przywołujemy bezpośrednio, możemy poprzedzić przypis odsyłaczem Por. (= porównaj) lub Zob. (= zobacz):

¹ Por. Johann Huizinga, *Jesień średniowiecza*, przeł. Tadeusz Brzostowski, PIW, Warszawa 1992, s. 110–112.

Przykładowe fragmenty tekstu:

Paul Gilroy pisze w pierwszych zdaniach swej książki *The Black Atlantic*: „Próba bycia jednocześnie Europejczykiem i Czarnym wymaga wytworzenia w sobie szczególnego rodzaju **podwójnej świadomości** [podkreślenie – MR]”¹. Podwójna świadomość, *double consciousness*, nie jest w takim użyciu terminem nowym.

Na okładce (i frontyście) *Writing Culture*² pojawiła się fotografia Stephena Tylera zrobiona w trakcie badań terenowych w Indiach (1963) przez Marthę Tyler. „Etnograf jest pochłonięty pisaniem – notuje to, co ktoś mówi?, nadaje kształt interpretacji? zapisuje ważne spostrzeżenie? skrobie wiersz? Pochylony w upale nad [notatkami], zawiesił na ramiączku okularów zmoczoną szmatkę. Wyraz jego twarzy został zakryty. Rozmówca spogląda nad jego ramieniem – znudzony? cierpliwie? z rozbawieniem? Na tym obrazku etnograf balansuje na krawędzi ramy – pozbawiona twarzy, niemal nieziemska ręka, która zapisuje. Nie jest to zwykły portret antropologicznych badań terenowych”³.

Zauważa (co i mnie przyszło do głowy nim przeczytałem wywiad), że stanowi ona poniekąd szczególne odwrócenie kwestii podnoszonej w odniesieniu do znanego eseju Geertza o walce kogutów i oskarżenia autora o to, że odczytuje „tekst kultury” ponad ramieniem informatora⁴. „Wydaje się, że patrzy on ponad

moim ramieniem. I oczywiście mój pomysł wiąże się z tym, że piszę, mając krajowca za sobą i że nie mam z nim interakcji, co jest związane z częścią mojej krytyki idei praktyki pisania prac etnograficznych, samego pisania, które wyklucza głos krajowca”⁵. Ta podniesiona przez Tylera świadomie i retorycznie kwestia głosu krajowca wydaje się bardzo ważna dla naszych czasów. Wykracza ona też poza obszar samej antropologii. Pojawia się mocno m.in. w obszarze *subaltern studies*⁶ – ich badania bywają pokrewne antropologicznemu punktowi widzenia.

¹ Paul Gilroy, *The Black Atlantic: Modernity and Double Consciousness*, Verso, London 1993, s. 1.

² *Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography*, red. James Clifford, George E. Marcus, University of California Press, Berkeley – Los Angeles – London 1986.

³ James Clifford, *Introduction: Partial Truths*, [w:] *Writing Culture*, dz. cyt., s. 1.

⁴ Por. Clifford Geertz, *Interpretacja kultur. Wybrane eseje*, przeł. M.M. Piechaczek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2005, rozdz. XV oraz Vincent Crapanzano, *Hermes' Dilemma: The Making of Subversion in Ethnographic Description*, [w:] *Writing Culture*, dz. cyt.

⁵ Scott A. Lukas, *Beyond Alphabets: An Interview with Stephen A. Tyler*, „Pomo Magazine” 1996, t. 2, nr 1, s. 9.

⁶ Por. np. Dipesh Chakrabarty, *Historie mniejszości, przeszłości podrzędne*, przeł. E. Domańska, „Literatura na Świecie” 2008, nr 1–2, s. 438–439.